Lietas arhīva Nr. C-0061-23
ECLI:LV:ELT:2023:0515.C75016722.2.S

SPRIEDUMS
Latvijas Republikas vārdā
Rīgā 2023. gada 15. maijā

Ekonomisko lietu tiesa,
tiesnesis Miķelis Zumbergs,
ar tiesas sēžu sekretāri Elvu Dambergu,
piedaloties prasītājas /SIA nosaukums/ pārstāvim /pers. A/, atbildētājas sabiedrības ar ierobežotu atbildību "SIA nosaukums 1/" pārstāvim /pers. B/,
atklātā tiesas sēdē izskatīja civillietu /SIA nosaukums/ prasībā pret sabiedrību ar ierobežotu atbildību "SIA nosaukums 1/" par 2021. gada 30. jūnija līguma darbības vienpusēju izbeigšanu un parāda piedziņu.

Aprakstošā daļa

[1] Prasītāja/SIA//SIA nosaukums/ 2022. gada 31. oktobrī cēlusi tiesā prasību pret atbildētāju sabiedrību ar ierobežotu atbildību "SIA nosaukums 1/", lūdzot pieņemt nolēmumu par noslēgtā līguma darbības vienpusēju izbeigšanu no prasītājas puses pirms līgumā noteiktā termiņa, piedzīt no atbildētājas zaudējumus /summa/ *euro*, kā arī piedzīt samaksātos tiesāšanās izdevumus. Prasības pieteikumā norādīts turpmāk minētais pamatojums.

2021. gada 30. jūnijā starp prasītāju kā apakšuzņēmēju un atbildētāju kā būvuzņēmēju parakstīts apakšuzņēmuma līgums Nr. /līguma nr./ (turpmāk tekstā – Līgums).

Saskaņā ar Līgumu atbildētāja uzdeva un prasītāja apņēmās veikt fasādes apšuvuma montāžu ar šķiedrcementa plāksnēm, t.sk. sastatnes, alumīnija apakškonstrukcijas un termoprofilu izbūvi, siltumizolācijas un vēja izolācijas montāžu, cokola un fasādes krāsošanas darbus, logu aiļu apdari u.c. (turpmāk tekstā – Darbi), objektā „/centra nosaukums/ ēku kompleksa inženiertīklu un telpu pārbūve un atjaunošana un sporta kompleksa jaunbūve, /adrese/" (turpmāk tekstā – Objekts).

2021. gada 12. novembrī noslēgta Vienošanās Nr. 2, grozot Līguma summu un Darbu izpildes termiņu. Vēlāk tika parakstīta Vienošanās Nr. 3, nosakot jaunu Darbu izpildes termiņu – 2022. gada 31. jūlijs.

Atbildētāja garantēja darbu izpildes ikmēneša apmaksu līdz nākamā mēneša 20. datumam. Atbildētāja šo apņemšanos ir izpildījusi tikai pirmajos divos mēnešos, veicot izmaksas 2021. gada 17. septembrī un 21. oktobrī. Tālāk darbu apmaksa tika kavēta.

Prasītāja plānoja Objekta nesošās konstrukcijas un siltumizolācijas darbus asīs 11/A-E un A/3-11 pabeigt četru darba nedēļu laikā no būvdarbu uzsākšanas dienas, ko arī izdarīja.

No 2021. gada 28. septembra sekoja divu mēnešu dīkstāve, jo atbildētāja nespēja prasītāju nodrošināt ar darba apjomu. Pilnā apjomā darbus prasītāja varēja atsākt tikai 2021. gada 2. decembrī.

Fasādes darbus asīs 11/A-E un A/3-11 joprojām nebija iespējams turpināt, jo atbildētāja nebija izgatavojusi dekoratīvos alumīnija kompozīta logu apdares paneļus. Par paneļu izgatavošanu tika paziņots tikai 2022. gada janvāra vidū. Visā šajā periodā par dīkstāvē esošu sastatņu nomu maksāja prasītāja.

2022. gada 31. janvārī tikšanās laikā tika panākta vienošanās, ka atbildētāja vairāk nekavēs maksājumus un kompensēs sastatņu nomas maksu (viena mēneša nomas maksas apmērā).

2022. gada 15. februārī vēl nebija parakstīta janvāra darbu izpilde. Tā tika saņemta ar atbildētājas korekcijām 2022. gada 9. februārī. Prasītāja to parakstīja 2022. gada 11. februārī, atbildētāja joprojām to nav parakstījusi, līdz ar ko nav iespējams izrakstīt rēķinu, lai saņemtu apmaksu par veiktajiem darbiem.

Ievērojot to, ka atbildētāja atteicās samaksāt par Objektā veiktajiem un turpmāk veicamajiem darbiem, prasītāja vairs nevēlas turpināt darbu izpildi.

[2] Atbildētāja rakstveida paskaidrojumos norāda, ka prasību neatzīst turpmāk minēto apsvērumu dēļ.

Atbildētāja nav parakstījusi Vienošanos Nr. 3. Starp pusēm kā pēdējā vienošanās ir noslēgta Vienošanās Nr. 2, kur Līguma summa ir /summa/ *euro* un darbu pabeigšanas termiņš ir 2022. gada 21. marts.

Ņemot vērā, ka prasītāja kavēja darbu izpildi un bija atstājusi Objektu, atbildētāja jau 2022. gada 26. janvārī nosūtīja prasītājai paziņojumu par būvdarbu izpildi. Rezultātā atbildētāja, pamatojoties uz Līguma 7.2. punktu, aprēķināja līgumsodu par darbu izpildes termiņa kavējumu /summa/ *euro* apmērā un, pamatojoties uz Līguma 11.3.2. punktu, vienpusēji atkāpās no Līguma ar 2022. gada 5. maiju.

Nekādas vienošanās ar prasītāju par sastatņu nomu nav bijis, pati prasītāja ir tā, kas kavējusi darbu izpildi un Objektu patvaļīgi atstājusi jau 2022. gada janvāra vidū. Ja Prasītājai bija jebkādi šķēršļi darbu savlaicīgai izpildei, tai saskaņā ar Līguma 3.4., 3.7., 14.5. punktu bija pienākums par tiem informēt atbildētāju. Pašai prasītājai ar saviem darba rīkiem, tajā skaitā sastatnēm, bija pienākums izpildīt darbus, kas nozīmē, ka sastatņu noma jau bija ierēķināta Līguma summā un papildu atlīdzība prasītājai par sastatnēm nepienākas.

Par izpildīto darbu apjomu un apmaksu atbildētāja norāda, ka pēdējais parakstītais akts ir par 2021. gada decembrī izpildītajiem darbiem, kur darbu vērtība ir /summa/ *euro*, atskaitot garantijas laika ieturējumu 10 % jeb 4259,71 *euro*. Prasītājai pienākas /summa/*euro*. Atbildētāja samaksāja /summa/ *euro*. Atlikušie naudas līdzekļi ir ieturēti par patērēto elektroenerģiju 250,80 *euro* un par sniegtajiem pakalpojumiem 37,95 *euro*.

Atbildētāja ir pilnībā norēķinājusies ar prasītāju par paveiktajiem darbiem Objektā.

[3] Tiesas sēdē prasītājas pārstāvis prasību uzturēja uz prasības pieteikumā norādīto apsvērumu pamata.
Atbildētājas pārstāvis prasību neatzina uz paskaidrojumos norādīto argumentu pamata.

Motīvu daļa

[4] Prasības pieteikuma lūgumu daļā norādīti divi prasības priekšmeti – panākt Līguma izbeigšanu ar tiesas spriedumu un piedzīt zaudējumus.
Tiesai jātaisa spriedums tikai par likumā noteiktā kārtībā pieteiktajiem prasījumiem, kas sastāda prasības vai pretprasības priekšmetu, un tikai tādā apjomā, kādā tie izspriesti tiesas sēdē, tiesai izskatot lietu pēc būtības. Taču jāizvairās no pārmērīgā formālisma, kādu dažkārt cenšas panākt kāda no pusēm (*Civilprocesa likuma komentāri. I daļa (1.–28.nodaļa). Otrais papildinātais izdevums. Autoru kolektīvs prof. K. Torgāna zinātniskajā redakcijā. Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2016, 518.-519. lpp.*).
Kaut arī prasītāja savu prasījumu ir nosaukusi par zaudējumu piedziņu, tomēr prasības pieteikuma saturs, uzbūve un argumentācija, kā arī prasītājas pārstāvja paskaidrojumi tiesas sēdē nepārprotami liecina, ka prasītāja pēc būtības mēģina panākt nevis zaudējumu, bet gan parāda piedziņu – proti, 2022. gada 7. marta rēķinu apmaksu, sastatņu nomas maksas apmaksu un ieturētās garantijas laika nodrošinājuma summas izmaksu.
Līdz ar to tiesa taisa spriedumu par tādu prasības priekšmetu, kāds atbilst prasības būtībai un kāds tika izspriests tiesas sēdē, izskatot lietu pēc būtības, pat ja vienā vai otrā vietā prasības pieteikumā tas nosaukts savādāk.

[5] Viena puse nevar atkāpties no līguma bez otras piekrišanas pat arī tad, ja pēdējā to neizpilda, un tādēļ, ka viņa to neizpilda (Civillikuma 1588. pants). Vienpusēja atkāpšanās no līguma ir pielaižama tikai tad, kad tā pamatota ar paša līguma raksturu vai kad to zināmos apstākļos atļauj likums, vai kad tāda tiesība bijusi noteikti pielīgta (Civillikuma 1589. pants).
2021. gada 30. jūnija apakšuzņēmuma līgumā Nr. /numurs/ prasītājai atbilstoši Civillikuma 1589. pantam bija pielīgtas tiesības vienpusēji atkāpties no Līguma, proti, Līguma 11.6. punkts noteic, ka apakšuzņēmējam ir tiesības vienpusējā kārtībā pirms termiņa izbeigt Līgumu, ja saskaņā ar tiesas spriedumu būvuzņēmējs ir atzīts par maksātnespējīgu, vai arī uzsākta būvuzņēmēja likvidācija.
Tiesības atkāpties no līguma nedrīkst jaukt ar tiesībām bez otras puses piekrišanas prasīt līguma atcelšanu (sk. 2171., 2172.p.). Pēdējā gadījumā, lai līgums izbeigtos, ir vajadzīgs tiesas spriedums (*Latvijas Republikas Civillikuma komentāri. Saistību tiesības (1401–2400.p.). Autoru kolektīvs K. Torgāna vispārīgā zinātniskā reakcijā. Rīga: Mans Īpašums, 1998, 119. lpp.*).
Lai panāktu līguma izbeigšanu, īstenojot vienpusēju atkāpšanos no līguma (Civillikuma 1589. pants), vēršanās tiesā un tiesas spriedums par līguma izbeigšanu nav nepieciešams, jo līgums faktiski tiek izbeigts ar puses vienpusēju atkāpšanos.
Savukārt, izšķirot strīdu, kas ierosināts nevis par vienpusējas atkāpšanās tiesiskumu un ar to saistīto līgumsaistību izpildi (Civillikuma 1589., 1587. pants), bet gan par līguma atcelšanu, ko bez otras puses piekrišanas var prasīt uz likuma pamata (piem., Civillikuma 2171., 2172. pants), vienpusēja atkāpšanās Civillikuma 1589. panta izpratnē nenotiek, savukārt prasības apmierināšanas gadījumā līgums tiek atcelts ar tiesas spriedumu, konstatējot materiālo tiesību normā noteikto pamatu (*Senāta 2021. gada 16. septembra spriedums lietā Nr. SKC-875/2021*).
Konkrētajā gadījumā nav iestājies neviens no Līgumā paredzētajiem apstākļiem (atbildētājas maksātnespēja vai likvidācija), lai prasītāja varētu vienpusēji tiesiski atkāpties no Līguma. Respektīvi, lai panāktu Līguma izbeigšanu uz likuma pamata, prasītāja pareizi ir uzskatījusi, ka nepieciešams vērsties tiesā.
Prasītāja norāda, ka tai ir zudusi interese Līguma izpildīšanā. Savu prasījumu prasītāja pamato ar Civillikuma 2193. pantu, kas noteic, ka abas puses var vienpusēji atteikties no līguma pirms norunātā laika notecējuma, ja viņām ir svarīgi iemesli. Par svarīgu iemeslu galvenā kārtā atzīstams katrs tāds apstāklis, kurš aiz tikumības un savstarpējas taisnprātības apsvērumiem neatļauj turpināt līguma attiecības. Jautājumu par tāda apstākļa esamību izšķir tiesa pēc sava ieskata.
Tikumība ir normu, principu un noteikumu sistēma, kas regulē cilvēka izturēšanos, rīcību sabiedrībā un attieksmē pret citiem cilvēkiem. Taisnīgums ir tikumības pamats. Tikai tikumības zināšanas un to pielietošana dzīvē var ierobežot zvēriskumu un padarīt cilvēku par sabiedrisku būtni. (..) Tikumi ir jāmācās visu mūžu, vingrinoties ētiskā domāšanā, godīgumā, taisnīgumā, patiesīgumā, veidojot uzvedības paradumus, iemācoties savaldīt savas kaislības un iegribas. Tas nozīmē, ka tikumības un taisnprātības apsvērumi vienmēr saistīti ar ētikas un morāles normām (nemantiskām vērtībām), tādēļ praksē šādi svarīgi iemesli var būt, piemēram, kādas līgumslēdzējpuses negodprātīga rīcība, psiholoģiskais spiediens, draudi vai pat vardarbība. Senāta ieskatā, apstākļiem, kas ir par pamatu līguma izbeigšanai, jāpamatojas uz svarīgiem iemesliem, tas ir, tādiem, kuru dēļ līguma attiecību turpināšana vairs nav iespējama, jo tas būtu pretrunā ar ētikas un morāles normām (*Senāta 2012. gada 25. janvāra spriedums lietā Nr. SKC-227/2012*).
Sava viedokļa pamatošanai prasītāja norāda, ka atbildētāja, slēdzot Līgumu, esot viņu maldinājusi, esot atteikusies maksāt par izpildītajiem darbiem, nespējusi laicīgi nodrošināt prasītāju ar veicamajiem darbiem Objektā, savu apņemšanos veikt maksājumus līdz mēneša 20. datumam izpildījusi tikai pirmajos divos mēnešos, pēc tam apmaksas laiks nav ticis ievērots. Piemēram, novembra izpildes apmaksa vispār tika pārcelta uz 2021. gada 27. decembri, atstājot visus uzņēmuma darbiniekus bez Ziemassvētku svinēšanas.
Tiesas ieskatā iepriekš norādīto argumentu kopums neļauj secināt, ka ir iestājies tāds svarīgs Līguma izbeigšanas iemesls, kura dēļ Līguma attiecību turpināšana vairs nav iespējama.
Līgumā ir iekļauts saistību pastiprinājuma instruments – līgumsods, kas faktiski var pildīt kompensācijas funkciju. Proti, Līguma 7.1. punkts noteic, ka, ja būvuzņēmējs neveic Līgumā noteiktos maksājumus apakšuzņēmējam Līgumā noteiktajos termiņos, apakšuzņēmējam ir tiesības piemērot līgumsodu 0,1 % no laikā nesamaksātās summas par katru nokavēto dienu, bet ne vairāk kā 10 % apmērā no nesamaksātās summas. Respektīvi, konkrētajā gadījumā rēķinu apmaksas kavējums ir pamats līgumsoda piemērošanai, nevis Līguma izbeigšanai.
Turklāt būvniecības procesa organizācijas un īstenošanas laikā var akumulēties darbu izpildes kavējumi, rēķinu apmaksas kavējumi, aktu un darbu izpildes grafiku parakstīšanas kavējumi utt., un tiesai nav pamata pārsteidzīgi konstatēt tādu svarīgu apstākļu esību, kas aiz tikumības un savstarpējas taisnprātības apsvērumiem neļauj turpināt līguma attiecības.
Līdz ar to prasījums pieņemt nolēmumu par noslēgtā līguma darbības vienpusēju izbeigšanu no prasītājas puses pirms līgumā noteiktā termiņa noraidāms kā nepamatots.

[6] Prasītāja lūdz piedzīt no atbildētājas parādu /summa/ *euro*, kurus veido /summa/ *euro* (rēķins Nr. /numurs/) , /summa/ *euro* (rēķins Nr. /numurs/) un /summa/ *euro* (ieturētā garantijas nauda).
[6.1] Rēķins Nr. /numurs/ par laikā no 2022. gada 1. līdz 31. janvārim izpildītajiem darbiem ir izrakstīts 2022. gada 7. martā. Kopā apmaksai ir norādīti /summa/ *euro* (nevis /summa/*euro*), jo saskaņā ar Līguma 2.10. punktu būvuzņēmējs no katra kārtējā apstiprināto izpildīto darbu maksājuma ietur 10 % garantijas laika ieturējumu (tiks ieturēti 874,86 *euro*).
Saskaņā ar Līguma 2.9.1. punktu būvuzņēmējs apakšuzņēmējam par iepriekšējā mēnesī kvalitatīvi izpildītiem būvdarbiem samaksā 6 (sešu) darba dienu laikā no aktu (Forma Nr. 2 un Forma Nr. 3) abpusējas parakstīšanas un attiecīga apakšuzņēmēja rēķina saņemšanas dienas. Līguma 5.1. punkts

noteic kārtību, kādā atbildētāja var atteikties pieņemt būvdarbu atskaites. Tas ir, būvuzņēmēja pienākums ir apakšuzņēmēja iesniegtās izpildīto būvdarbu atskaites un galīgo būvdarbu nodošanas pieņemšanas aktu akceptēt vai motivēti atteikt.

Savukārt Līguma 9.2.2. punkts attiecībā uz ikmēneša izpildīto būvdarbu pieņemšanu noteic, ka saņemto drukāto formu Nr. 2 un Nr. 3 būvuzņēmējs izskata, paraksta un atgriež vienu eksemplāru apakšuzņēmējam rēķina izrakstīšanai piecu dienu laikā pēc saņemšanas dienas ar nosacījumu, ka būvuzraugs darbus ir pieņēmis. Gadījumā, ja būvuzņēmējs un/vai būvuzraugs konstatē apakšuzņēmēja veikto būvdarbu pamatotu neatbilstību Līguma vai Latvijas Republikas normatīvo tiesību aktu prasībām, konstatē, ka būvdarbi nav norādītā apjomā veikti, vai arī ir atklāts defekts vai neatbilstība, apakšuzņēmējs veic labojumus formās Nr. 2 un Nr. 3 atbilstoši būvuzņēmēja un/vai būvuzrauga norādījumiem.

Darbu pieņemšanas–nodošanas akta neparakstīšana pati par sevi nevar ierobežot uzņēmēja tiesības saņemt atlīdzību par izpildītu darbu. Pretējā gadījumā pasūtītājam, atsakoties pieņemt uzņēmēja izpildītos darbus, būtu iespējams izvairīties no samaksas veikšanas (*Senāta 2019. gada 26. jūnija spriedums lietā Nr. SKC-166/2019*).

Tādējādi pieņemšanas akta neparakstīšana nedrīkst būt atkarīga no pasūtītāja patvaļas. Tas nozīmē, ka atbilstoši Līguma 9.2.2. punktam atbildētājas pienākums konkrētajā gadījumā bija vai nu piecu dienu laikā parakstīt aktu par 2022. gada janvārī izpildītajiem darbiem, vai arī šajā pašā termiņā motivēti atteikt akta parakstīšanu. Izvairīšanās parakstīt aktu, nenorādot uz trūkumiem, tiesiskās sekas ir tādas, ka akts uzskatāms par parakstītu bez iebildumiem.

Prasības pieteikumā ir norādīts, ka aktu Nr. 6 par janvārī izpildīto darbu ar atbildētājas korekcijām prasītāja saņēma 2022. gada 9. februārī, parakstīja 11. februārī, savukārt atbildētāja izvairās no šā akta parakstīšanas.

Pati atbildētāja to, ka aktu nav parakstījusi, neapstrīd un norāda, ka pēdējais pušu starpā abpusēji parakstītais akts ir par 2021. gada decembrī izpildītajiem darbiem.

2022. gada 21. aprīļa vēstulē Nr. N/1.3.-22/96 atbildētāja norāda, ka prasītāja nav veikusi tādus darbu apjomus, par ko izrakstīti brīdinājumā norādītie rēķini, par šo faktu būvuzņēmējs jau iepriekš 2022. gada 8. marta vēstulē informējis apakšuzņēmēju, norādot, ka 2022. gada janvārī veiktais darbu apjoms veido tikai 182,50 *euro*.

Prasības pieteikumam ir pievienota 2022. gada 9. februāra e-pasta izdruka, kuru bija sūtījusi atbildētāja, ar tekstu: "šo var parakstīt". Tas ir, atbildētāja bija saskaņojusi akta Nr. 6 (par izpildīto darbu no 2022. gada 1. līdz 31. janvārim pieņemšanu) redakciju ar izpildīto darbu vērtību /summa/*euro*, nevis 182,50 *euro*.

Atbildētāja ir iesniegusi tiesā 2022. gada 11. aprīļa konstatācijas aktu Nr. /numurs/ ar pielikumiem, kuru parakstīja atbildētājas būvdarbu vadītāji un projekta vadītājs.

Līguma 3.13. punkts noteic: ja Būvuzņēmējs konstatē kādus nepabeigtus būvdarbus un/vai defektus, tiek sastādīts akts. Apakšuzņēmējam uz šā akta pamata ir pienākums uz sava rēķina noteiktajā termiņā veikt nepabeigto būvdarbu izpildi un/vai defektu novēršanu.

Tiesas sēdē prasītāja norādīja, ka šo (2022. gada 11. aprīļa) aktu atbildētāja sastādīja vienpersoniski. Tiesas rīcībā nav pierādījumu, ka prasītāja būtu laicīgi tikusi uzaicināta vai informēta par konstatācijas akta Nr. /numurs/sastādīšanas un parakstīšanas laiku un vietu vai ka prasītāja vispār būtu tikusi informēta par akta esību. Turklāt 2022. gada 11. aprīļa konstatācijas akts sastādīts, neievērojot Līguma 9.2.2. punktā paredzēto piecu dienu termiņu defektu konstatēšanai. Tādēļ tas, iespējams, var būt pamats trūkumu novēršanai garantijas ietvaros (bet tas nav šīs lietas priekšmets), taču nevar būt pamats atteikties apmaksāt kārtējo rēķinu. Tiesa norāda, ka minētā apstākļa sekas ir tādas, ka akts Nr. 6 par 2022. gada janvārī izpildīto darbu pieņemšanu ir uzskatāms par parakstītu no atbildētājas puses ar brīdi, kad tā neievēroja piecu dienu termiņu iebildumu izteikšanai. Līdz ar to atbildētājai ir pienākums samaksāt prasītājai parādu /summa/*euro*.

[6.2] Rēķins Nr. /numurs/ par sastatņu nomu no 2022. gada 20. janvāra līdz 20. februārim ir izrakstīts 2022. gada 7. martā. Prasītāja apgalvo, ka atbildētāja solīja kompensēt prasītājai sastatņu nomu viena mēneša nomas maksas apmērā. Savukārt atbildētāja paskaidrojumos uzsver, ka nekādas vienošanās ar prasītāju par sastatņu nomu nav bijis. Pašai prasītājai, ņemot vērā uzņēmuma līguma raksturu, ar saviem darba rīkiem, kā tas noteikts Civillikuma 2212. pantā, tajā skaitā sastatnēm, bija pienākums izpildīt darbus, kas nozīmē, ka sastatņu noma jau bija ierēķināta Līguma summā un papildu atlīdzība prasītājai par sastatnēm nepienākas.

Atbildētāja ir iesniegusi tiesā SIA /nosaukums 3/ 2021. gada 31. decembra rēķinu Nr. /numurs/ar sastatņu lietojuma sadalījumu starp būvobjektā esošām personām, kas pamato prasītājas lietoto sastatņu izmaksas 2021. gada decembrī 37,95 *euro* apmērā.

Savukārt prasītāja nav iesniegusi pierādījumus, ka sastatņu nomas maksa no 20. janvāra līdz 20. februārim bija /summa/ *euro*.

Ņemot vērā iepriekš norādītos argumentus, prasījums daļā par sastatņu nomas maksas apmaksu ir noraidāms kā nepamatots.

[6.3] Attiecībā uz ieturēto garantijas summu /summa/ *euro* tiesa norāda, ka Līguma 2.10. un 2.11. punkts noteic, ka, veicot Līguma 2.9.1. punktā noteikto samaksu, būvuzņēmējs no katra kārtējā apstiprināto izpildīto darbu maksājuma ietur 10 % garantijas laika ieturējumu. Garantijas laika ieturējumu būvuzņēmējs samaksā apakšuzņēmējam 20 darba dienu laikā no visu turpmāk norādīto priekšnoteikumu izpildes: ir pabeigti fasādes apšuvuma būvdarbi; ir parakstīts būvdarbu pieņemšanas nodošanas akts; ir beidzies būvdarbu garantijas laiks vai ir iesniegta bankas/apdrošināšanas sabiedrības garantijas laika garantija Līguma 6.2. punkta noteiktā kārtībā; apakšuzņēmējs ir iesniedzis attiecīgu rēķinu.

Tiesisku pamatu ieturējuma naudas atprasīšanai būvnieks iegūst, izpildoties šādiem priekšnosacījumiem: 1) līgumā noteiktajā garantijas laikā būvdarbu defekti vispār netiek atklāti; 2) konstatētos defektus būvnieks novērš pats saviem spēkiem; 3) izmaksas, kas nepieciešamas defektu novēršanai, ir zemākas, nekā pasūtītāja šim nolūkam ieturētie un pēdējā rīcībā esošie naudas līdzekļi (*Senāta 2021. gada 12. oktobra spriedums lietā Nr. SKC–9/2021*).

Turklāt Līguma 6.2. punkts noteic kārtību, kādā tiek atmaksāts Līguma izpildes nodrošinājums. Piemēram, pirmos 5 % no ieturētā garantijas laika ieturējuma būvuzņēmējs samaksā apakšuzņēmējam 20 darba dienu laika pēc visu sekojošu nosacījumu izpildes: puses parakstījušas būvdarbu gala pieņemšanas nodošanas aktu; apakšuzņēmējs iesniedzis būvuzņēmējam bankas/apdrošināšanas sabiedrības izsniegtu būvniecības garantijas laika garantiju 5 % apmērā no Līgumcenas, nosakot, ka garantijas beigu datums ir 65 mēneši pēc pušu starpā parakstītā būvdarbu gala pieņemšanas nodošanas akta datuma; apakšuzņēmējs izsniedzis atbilstoša satura rēķinu.

Līguma 14.6. punkts noteic, ka Līgumā un normatīvajos aktos paredzētajos gadījumos puses ir tiesīgas izdarīt grozījumus Līguma noteikumos, savstarpēji par to vienojoties. Jebkuri grozījumi vai papildinājumi Līgumā izdarāmi rakstveidā un tie kļūst par Līguma neatņemamu sastāvdaļu pēc tam, kad tos ir parakstījušas abas puses un tie ir reģistrēti būvuzņēmēja lietvedībā.

Prasītāja nav pamatojusi, ka pastāvētu tiesiskais pamats ieturējuma naudas atprasīšanai. Respektīvi, tiesa nekonstatē priekšnoteikumus prasības par ieturētās garantijas laika nodrošinājuma summas izmaksu apmierināšanai.

[7] Tiesa konstatē, ka lietas ierosināšanas brīdī ir kļūdaini noteikta valsts nodeva par prasījumu piedzīt parādu /summa/ *euro* (mantiskais prasījums) un prasījumu par Līguma darbības vienpusēju izbeigšanu (nemantiskais prasījums). Atbilstoši Civilprocesa likuma 34. panta pirmās daļas 1. punkta "c" apakšpunktam un ceturtajai daļai bija maksājama valsts nodeva 768,61 *euro* un 70 *euro*, kopā 838,61 *euro*. Tā kā prasītāja par attiecīgajiem prasījumiem bija samaksājusi 794,47 *euro*, trūkstošā valsts nodevas daļa 44,14 *euro* saskaņā ar Civilprocesa likuma 36. panta pirmo daļu piedzenama

valsts labā no prasītājas.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 41. panta pirmo daļu pusei, kuras labā taisīts spriedums, tiesa piespriež no otras puses visus tās samaksātos tiesas izdevumus. Ja prasība apmierināta daļēji, šajā pantā norādītās summas piespriež prasītājam proporcionāli tiesas apmierināto prasījumu apmēram, bet atbildētājam — proporcionāli tai prasījumu daļai, kurā prasība noraidīta.

Tā kā prasītājas nemantiskais prasījums ir noraidīts, par to maksājamā valsts nodeva nav atlīdzināma. Savukārt mantiskais prasījums apmierināts daļēji, tādēļ par labu prasītājai no atbildētājas piespriežamie tiesas izdevumi ir: /summa/ *euro* (apmierinātais prasījuma apmērs) / /summa/ *euro* (kopējais prasījumu apmērs) * /summa/ *euro* (samaksātie tiesas izdevumi par mantisko prasījumu) = /summa/ *euro* (prasītājai atlīdzināmie tiesas izdevumi).

[8] Atbilstoši Civilprocesa likuma 42. pantam tiesas izdevumi, kas nav samaksāti iepriekš, piespriežami attiecīgi no prasītāja vai atbildētāja proporcionāli noraidītajai vai apmierinātajai prasījuma daļai.

Saskaņā ar Ministru kabineta 2022. gada 11. janvāra noteikumu Nr. 20 "Ar lietas izskatīšanu saistīto izdevumu aprēķināšanas kārtība" 14. punktu izdevumi vienam pasta sūtījumam ir 2 *euro*. Atbilstoši noteikumu 15. punktam tiesas dokumentu atvasinājumu līdz 250 lapām izgatavošanas izdevumi ir 5 *euro*.

Valstij radušies izdevumi par tiesas dokumentu atvasinājumu izgatavošanu un piegādāšanu lietā ir 7 *euro*. No atbildētājas valsts labā ir piedzenami ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi 3,70 *euro* (/summa/*euro* (apmierinātais prasījuma apmērs) / /summa/ *euro* (kopējais prasījumu apmērs) * 7 *euro* = 3,70 *euro*). No prasītājas valsts labā ir piedzenami ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi 3,30 *euro*.

[9] Civilprocesa likuma 195. panta pirmajā daļā ir noteikts, ka, taisot spriedumu par naudas summas piedziņu, tiesa tā rezolutīvajā daļā norāda prasītāja tiesības par laiku līdz sprieduma izpildei saņemt procentus.

Senāta Civillietu departamenta senatoru kopsapulce 2021. gada 15. decembra lēmumā sniedza skaidrojumu par minētās tiesību normas piemērošanu, norādot, ka tiesas pienākums sprieduma rezolutīvajā daļā noteikt tiesības saņemt procentus ir procesuālo tiesību institūts, kas citstarp kalpo nepieciešamībai novērst negatīvas sekas kreditoram, kuras tas cietīs, ja parādnieks laikus nesamaksās naudas summu. Šī nepieciešamība nav atkarīga no neizpildītā maksāšanas pienākuma tiesiskā pamata, tādējādi procenti pienākas ne vien par pamatparādu, bet arī par citiem maksājumiem, kuri parādniekam bija jāveic sprieduma labprātīgai izpildei noteiktajā termiņā, tostarp par piedzītajām summām, kas izriet no apmierinātajiem blakus prasījumiem, kā arī par piedzītajiem tiesāšanās izdevumiem (*Senāta Civillietu departamenta senatoru kopsapulces 2021. gada 15. decembra lēmums*).

Ņemot vērā senatoru kopsapulces skaidroto, ka Civilprocesa likuma 195. panta pirmajā daļā paredzētie procenti nav atkarīgi no neizpildītā maksāšanas pienākuma tiesiskā pamata, tiesa atzīst, ka procentu apmērs nosakāms saskaņā ar vispārējo tiesību normu – Civillikuma 1765. panta pirmo daļu, tas ir, seši procenti no simta gadā.

Tādējādi prasītājai nosakāmas tiesības par laiku līdz sprieduma izpildei saņemt no atbildētājas likumiskos sešus procentus gadā no parāda summas /summa/*euro*, tiesas izdevumiem 406,63 *euro* (kopā /summa/ *euro*).

[10] Atbilstoši Civilprocesa likuma 204.[1] pantam nosakāms 10 dienu termiņš no sprieduma spēkā stāšanās dienas sprieduma labprātīgai izpildei.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Civilprocesa likuma 36. panta pirmo daļu, 41. panta pirmo daļu, 42., 189.–193. pantu, 195. panta pirmo daļu, 199. un 204.[1] pantu, tiesa

nosprieda

daļēji apmierināt /SIA nosaukums/, reģistrācijas Nr. /reģistrācijas numurs/, prasību.

Noraidīt prasību daļā par 2021. gada 30. jūnija līguma darbības vienpusēju izbeigšanu.

Piedzīt no sabiedrības ar ierobežotu atbildību "SIA nosaukums 1/", reģistrācijas Nr. /reģistrācijas numurs/, par labu /SIA nosaukums/ parādu /summa/ *euro* un tiesas izdevumus 406,63 *euro*.

Noteikt tiesības /SIA nosaukums/ saņemt likumiskos 6 procentus gadā par laiku līdz sprieduma izpildei (izsoles dienai) no visas piedzītās summas /summa/ *euro*.

Samaksa veicama uz /SIA nosaukums/ norēķinu kontu Nr./konta nr./AS "Citadele".

Piedzīt no /SIA nosaukums/ valsts labā valsts nodevas daļu 44,14 *euro*. Samaksas rekvizīti: Valsts kase, reģ. Nr. 90000050138, konts Nr. LV55TREL1060190911200, saņēmēja Valsts kase; BIC kods TRELLV22.

Piedzīt no /SIA nosaukums/ valsts labā ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus 3,30 *euro*.

Piedzīt no sabiedrības ar ierobežotu atbildību "SIA nosaukums 1/" valsts labā ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus 3,70 *euro*.

Maksājuma rekvizīti: Tiesu administrācija, reģistrācijas Nr. 90001672316, konta Nr. LV51TREL2190458019000, saņēmējs Valsts kase, BIC kods TRELLV22.

Noteikt termiņu sprieduma labprātīgai izpildei 10 dienas no sprieduma spēkā stāšanās.

Spriedumu var pārsūdzēt Rīgas apgabaltiesā 20 dienu laikā no sprieduma pasludināšanas dienas, apelācijas sūdzību iesniedzot Ekonomisko lietu tiesā.

Tiesnesis M. Zumbergs